

СТАНОВИЩЕ

**От доц. дпн Минчо Христов, катедра „Правни и хуманитарни науки“, Технически
Университет - София**

Относно дисертационен труд на докторант Жива Господинова, на тема:

**„Икономическа либерализация и социални промени в страните от Централна
Америка през 80-те и 90-те години на XX век“**

Темата на Дисертационният труд е актуална и доколкото е една от малкото теми, които въобще са разработвани по отношение на Централна Америка в България, определено допринася съществено за развитие на латиноамериканистиката в България. Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение и приложения.

Общият обем на дисертационния труд е 369 страници. Авторефератът е с обем от 34 страници. Докторантът има и четири научни публикации по заявената тема. Научният труд и приложенияте Реферат и публикации по темата отговарят на критериите и изискванията на ЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

В уводната част коректно са дефинирани целта и основните задачи, както и обекта, актуалността и значимостта на същия.

Първата глава е озаглавена „Икономическото развитие в годините на „изгубеното десетилетие“ (80-те години на XX век)“. В нея са анализирани развитието на страните от Централна Америка – Никарагуа, Салвадор, Гватемала, Коста Рика и Панама. Въпреки различията в политическите процеси – сандинизъм в Никарагуа, интензивни граждански конфликти с елементи на партизанска война в Гватемала и Салвадор и относителен демократичен баланс в Коста Рика и Панама, тези страни са част от един регион наситен с нестабилност и външни влияния.

Именно анализът на различията в компаративен план са част от приноса на докторанта. Анализът е концентриран около икономическото развитие на гореспоменатите държави, в което несъмнено са заложили предпоставките и на политическите процеси. Интересен е анализът на сандинистката икономическа политика за протекция на националния бизнес и аграрната реформа, както и американската външна политика в този регион. Анализът на политическите и икономически процеси в Хондурас

допринася за разкриването на интересни зависимости между един милитаризиран компрадорски елит с нейните съседи.

Що се отнася до спецификата на социо-икономическото развитие на Салвадор и Гватемала – докторантът е използвал богат изворов материал, който несъмнено допринася за направения анализ, като са обхванати етническите специфики и връзката им със социалните проблеми. Именно социалното неравенство като предпоставка за политическата нестабилност е един от основните приносни моменти на докторанта. Неолибералните политики водят до намаляване на публичния сектор, ограничаване на публичните разходи, намаляване на доходите, криминална приватизация и съответно до социално недоволство, което приема различни форми, включително и интензивни граждански конфликти.

Втората глава е озаглавена „Глобализиране на икономиките“. Тя анализира процесите на либерализиране и нови регулаторни механизми през 90-те години, свързани със смяната на лявото управление в Никарагуа с десноцентристкоуправление. Разгледани са и процесите на възстановяване на икономиката и институциите след гражданските войни в Гватемала и Салвадор.

Третата глава е озаглавена „Социална политика в страните от Централна Америка“ и в нея аргументирано са изложени причинно-следствените връзки между неолибералните политики, инспирирани до голяма степен отвън, социалните проблеми и обедняването, престъпността, миграцията и в крайна сметка политическата нестабилност за определени страни в региона. Пауперизацията и бедността водят до сериозни социални конфликти и масова престъпност – организирана и битова, от една страна, но и до масова миграция към богатия север, главно САЩ. Тази взаимна зависимост е друга част от приноса на докторанта.

Като забележка към докторанта мога да отбележа големия обем на дисертационния труд -369 страници, който обаче от гледна точка на положения труд, събиране на огромния библиографски материал и направения анализ може да се отчете като позитив. Бих препоръчал на докторанта да изчисти някои чисто стилистични термини, вероятно ефект от начина на превод от латиноамериканските източници. Например „свр̀хдесни“ – вероятно „крайно десни“. Това обаче по никакъв начин не накърнява достоинства на дисертационния труд.

Бих препоръчал на докторанта да развие в свои бъдещи изследвания на региона на Централна Америка анализа на сандинисткото управление и причините, които довеждат до неговата политическа загуба в обследвания период – главно корупционните скандали на част от сандинистката върхушка, както и финансирането отвън на политическата опозиция от друга страна. Проблемът е интересен от гледна точка на това, че е един от опитите да бъде дадена социо-политическа и идеологическа алтернатива на неолибералната доктрина.

Отчитайки научните качества на дисертационния труд, приносните моменти посочени в Автореферата, публикациите по темата и самия Автореферат на докторант Жива Господинова, считам, че разработката е на необходимото научно ниво тя да бъде успешно защитена пред уважаемото научно жури. Лично аз ще гласувам категорично и убедено за присъждането на образователната и научна степен „доктор“, като призовавам и колегите да направят същото.

10 юни 2018 г.

доц. дпн Минчо Христов

Технически Университет - София